

Kiaunių (*Martes L.*) populiacijos gausos dinamika ir jos priežastys Lietuvoje

Jolanta Stankevičiūtė

Aleksandro Stulginskio universitetas

Kiaunes yra naudingos miškų ūkiui ir turi būti vertinamos kaip svarbios Rytų ir Centrinės Europos miškų ekosistemoms, nes išnešioja ir platina medžių ir kitokių augalų sėklas, taip paspartindamos savaiminį miškų atsikūrimą bei didina biologinę įvairovę. Be to, nuo seno žinoma, jog kiaunės išnaikina didelę dalį miško kenkėjų pelinių graužikų. Pažymėtina, kad abiejų rūšių kiaunių veisimasis nėra intensyvus. Jos dauginasi gana lėtai ir atsiveda tik 2–3 jauniklių vadas per visą gyvenimą, o naujaisi duomenys rodo, kad šie žvėreliai Lietuvoje medžiojami gana aktyviai. Oficialūs Aplinkos ministerijos kiaunių sumedžiojimo duomenys rodo, kad nuo 1965 m. iki 2000 m. Lietuvoje kasmet vidutiniškai buvo sumedžiojama apie 300 kiaunių individų. Pastarąjį dešimtmetį, t.y. nuo 2005 metų, Lietuvoje šių žvėrelių sumedžiojimas padidėjo daugiau kaip 3 kartus ir kasmet iki 2015 metų vidutiniškai sumedžiojama šiek tiek daugiau nei 1000 individų. Per visą, 50 metų siekiantį sumedžiojimo duomenų kaupimo laiką daugiausiai kiaunių buvo sumedžiota 2012–2013 medžioklės sezonu – 1455. Pirmieji oficialūs 2014–2015 m. kiaunių sumedžiojimo duomenys pagal atskiras jų rūšis parodė, kad miškinė kiaunių sumedžiota 4 kartus daugiau nei akmeninė. Įvertinant tai, jog akmeninės kiaunės gyvena arčiau urbanizuotų teritorijų ir jų mitybos racionas teoriškai galėtų skirtis nuo miškinės kiaunės, dėl to jų svarba miško augalų biologinei įvairovei būtų mažesnė. Išnagrinėti kiaunių biologiniai ypatumai, sumedžiojimo ir apskaitų duomenys parodė, kad miškinė kiaunių medžioklė, laikantis esamų taisyklių, galėtų būti labiau tausojanti bei tęsiami tyrimai stebint abiejų rūšių kiaunių populiacijos būklę.

Miškinė kiaunė (Martes martes L.), akmeninė kiaunė (Martes foina), populiacijos gausa, savaiminis miško atsikūrimas, biologinė įvairovė, medžioklė

Įvadas

Lietuvoje gyvena dvi kiaunių rūšys – miškinė (*Martes martes L.*) ir akmeninė (*Martes foina*), priklausančios tai pačiai kiauninių (*Mustelidae*) šeimai. Pirmasis mokslininkas aprašęs Lietuvos žinduolius J. Elisonas išleidęs vadovėlį “Zoologijos vadovėlis aukštesniosioms mokykloms” (1925) pateikė ir kai kurių duomenų apie miškinę kiaunę, kurią jis vadino – kiaunė girinė, ir akmeninę kiaunę – pasak J. Elisono – kiaunė naminė.

Kiaunės Lietuvoje visą laiką buvo medžiojamos dėl kailių. Prisiminus istoriją, mokant mokesčius, buvo renkamas mokeskis ir kiaunių kailiais. Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės XV a. – XVI a. valstiečiai, taip vadinami kiaunininkai, nėjo lažo, o duoklę bajorams, didžiajam kunigaikščiui ar Bažnyčiai mokėdavo kiaunių kailiukais. Daugiausia kiaunininkų būta Žemaitijoje (Gudavičius, 2006). Tačiau galima tik spėlioti kiek daug kiaunių tais amžiais buvo sumedžiota.

Šiuo metu labiau vertinami miškinės kiaunės kailiai, kurie yra minkštesni, lengviau išdirbami. Akmeninės kiaunės kailis kiek šiurkštesnis ir ne toks brangus kaip miškinės. Tačiau abiejų rūšių žvėrelių kailiai vis dar yra paklausūs prekyboje, todėl, deja, kiaunės iki šiol domina ir brakonierius.

Didžioji dalis mūsų visuomenės mažai arba tik fragmentiškai žino apie Lietuvos fauną. Būtent dėl žinių trūkumo yra susiformavęs išskirtinai negatyvus požiūris į kiaunes. Kiaunės visų pirma įvardijamos kaip plėšrūnės, kurios išskirtinai kenkia paukščiams ir lizduose esantiems jų kiaušiniams (Vincevičius, 2016). Taip pat yra žinoma, kad kiaunės apsigyvenusios netoli žmonių, padaro žalos gyventojų namų ūkiams, išpjauna naminius paukščius, gali sugadinti stogų dangą (Verbyla ir kt., 2003). Tačiau tik nedidelė dalis visuomenės žino, jog Lietuvoje gyvena dvi šių žvėrelių rūšys ir sugeba atskirti miškinę kiaunę nuo akmeninės. Todėl mokslininkų, gamtinių švietėjiška veikla visuomenėje yra labai skatintina.

Svarbu pabrėžti, kad miškinės kiaunes yra naudingos miškų ūkiui ir turi būti vertinamos kaip svarbios Rytų ir

Centrinės Europos miškų ekosistemoms, nes išnešioja ir platina medžių bei kitokių augalų (aviečių, gervuogių, mėlynių ir pan.) sėklas, taip paspartindamos savaiminį miškų atsikūrimą (Schaumann and Heinken, 2004). Tyrimai rodo, kad dešimtyje gramų sausos kiaunių ekskrementų masės randama nuo 500 iki 4000 įvairių rūšių augalų sėklų, kurių daigumas siekia daugiau kaip 80 proc. Tokiu būdu yra didinama miško biologinė įvairovė. Be to, nuo seno žinoma, jog kiaunės išnaikina didelę dalį miško kenkėjų pelinių graužikų – rudųjų pelėnų, geltonkaklių pelių, Maldžiūnaitė (1963) rašė, kad viena kiaunė per metus gali sugauti apie 4000 pelių. Taigi, miškinės kiaunės populiacijos augimo dinamika priklauso nuo smulkiųjų graužikų gausos, ji turi svarbią reikšmę šių plėšrūnų mitybai, o nuo kiaunių mitybinės bazės būklės priklauso jų prieauglio ir mirtingumo skaičius.

Pažymėtina, kad abiejų rūšių kiaunių veisimasis nėra intensyvus. Jos dauginasi gana lėtai ir atsiveda tik 2–3 jauniklių vadas per visą gyvenimą, laisvėje trunkantį vidutiniškai 5 metus, nelaisvėje kiaunės gali išgyventi iki 18 metų (Forder, 2006). Pagal šiuo metu galiojančias Medžioklės taisykles Lietuvoje kiaunes leidžiama medžioti nuo liepos 1 d. iki balandžio 1 d. Būtent liepos mėn. vyksta ir kiaunių ruja, todėl jos tampa ne tokios atsargios ir jas lengviau sumedžioti. Savo lizdus vaikams atvesti miškinės kiaunės įtaiso medžių uoksuose, dažnai kitų žvėrelių – voverių, paukščių lizduose, taip pat pelėdų inkiluose.

Pastaruosius kelis dešimtmečius visame kiaunių paplitimo areale stebimas jų populiacijų didėjimas aplink urbanizuotas teritorijas. Tačiau tai ypač pasakytina apie akmenines kiaunes. Akmeninės kiaunės apsigyvenusios netoli miestų keičia mitybos įpročius, taip pat keičiasi jų skaičius populiacijoje, paprastai jis didėja (Herr *at al.*, 2009).

Nors tiksliai kiaunių gausa aplink urbanizuotas teritorijas Lietuvoje nėra žinoma, kai kurie tyrimai yra atliekami. Tiriant plėšrūnų gausą, nustatyta, jog nemažai kiaunių pėdsakų buvo aptikta šalia nedidelių miestų, gyvenviečių bei pavienių kaimo sodybų. Tyrimai apėmė Trakų, Rokiškio ir Kaišiadorių rajonus (Čeberkaitė, 2004).

2008/2009 metų žiemą Kamšos botaninio – zoologinio draustinio teritorijoje atlikus apskaitas dvikartinio apėjimo būdu, sniege buvo aptikta 6 kiaunių pėdsakai. Pagal metodiką 1000 ha miško nustatytas kiaunių tankis - 18 individų. Šie skaičiai parodė, kad kiaunių tankis tris kartus viršija optimalų (Pakusas, 2009). Daugiausia kiaunių pėdsakų buvo rasta pamiškėse, netoli draustinio teritorijoje esančios sodybos ir upelių. Kadangi miškinės ir akmeninės kiaunių pėdsakai ir veiklos žymės labai panašios, todėl šie žvėreliai skaičiuoti kartu, o tikslus miškinių kiaunių skaičius nenustatytas.

Manoma, kad dėl didelės gyvenamųjų buveinių įvairovės, atskirų kiaunių rūšių – miškinių ar akmeninių, mitybos ypatumai, maisto nišos ir grobio dydžiai yra skirtingi. Tačiau, kitų tyrėjų nuomonė (Abramov et al, 2006), priešinga nei aukščiau minėta Maldžiūnaitės, teigiama, jog kiaunė būdama polifagu retai arba beveik niekada nepatiria maisto trūkumo, todėl derliaus ar nederliaus metai, nuo kurių priklauso pagrindinio kiaunių maisto – smulkiųjų graužikų gausa, negali įtakoti kiaunių veisimosi dinamikos ir populiacijos būklės. Todėl remiantis šia nuomone, vertindami populiacijos gausos dinamiką iš sumedžiojimo duomenų, galima jais remtis pagrįsciau.

Be to, lyčių ir amžiaus santykis populiacijoje taip pat turi svarbią reikšmę kiaunių populiacijos dinamikai. Ryškus suaugusių patelių skaičiaus padidėjimas ir jų skaičiaus viršijimas lyginant su to paties amžiaus patinų skaičiumi, lemia kiaunių populiacijos sumažėjimą. Toks lyčių ir amžiaus grupių dėsningumas naudojamas kaip indikatorius blogai populiacijos būklei nustatyti.

Darbo tikslas – ištirti kiaunių (*Martes L.*) populiacijos gausos dinamiką Lietuvoje.

Tyrimų metodika

Kiaunių populiacijos gausa ir sumedžiojimas buvo analizuojami pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos skelbtus oficialius duomenis (www.am.lt), ASU mokslo ir mokymo medžioklės plotų atskaitas bei mokslinės literatūros šaltinius.

Tyrimų rezultatai ir aptarimas

Kiaunių gausa yra vienas iš pagrindinių populiacijos būklės rodiklių. Egzistuoja keletas būdų, tinkamų kiaunių apskaitoms atlikti, tačiau visi jie imlūs laikui ir žmogiškiesiems ištekliams. Didžioji dalis metodikų, deja, neišvengiamai turi trūkumų, dėl to kenčia tyrimų objektyvumas. Dažnu atveju tvirtinti, jog apskaitos atliktos reprezentatyviai, metodiškai yra keblu.

Šiuo metu apie kiaunių populiacijos būklę pagal apskaitas galima spręsti tik iš negausių mokslinių darbų, kurių tyrimo arealai apima atskiras Lietuvos teritorijos dalis (ASU mokslo ir mokymo medžioklės plotų ataskaitos, 2014–2016 m.). Kadangi abiejų rūšių kiaunių veiklos žymės labai panašios, o apskaitos pagal pėdsakus gali būti atliekamos tik esant sniego dangai ir kvalifikuoto tyrėjo, deja, net ir vykdyti apskaitų suvestinėse nebuvo fiksuojama šių žvėrelių gausa atskirai pagal rūšis, todėl patikimų duomenų – kokia Lietuvoje akmeninių ir miškinių kiaunių gausa, nėra.

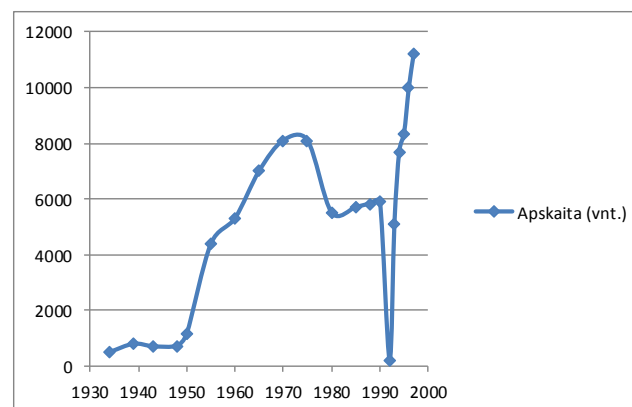
Kadangi urbanizuotos teritorijos nėra medžioklės plotai, čia laukinių gyvūnų apskaitos nėra vedamos. Todėl norint išsiaiškinti kiaunių populiacijos gausą jose, ASU Medžioklėtyros laboratorijos mokslininkai ir studentai tęsia specialiąsias apskaitas Kamšos botaninio-zoologinio draustinio teritorijoje, kuris ribojasi su urbanizuotomis teritorijomis. Tam tikslui naudojamos vaizdo kameros prie maisto jaukyklų, lesyklų, taip pat esant sniego dangai apeinant miškelius skaičiuojant paliktas kiaunių veiklos žymes, pavasarį paukščių inkiluose kiaunių apsilankymų skaičius. Duomenys kaupiami, jie vėliau bus paskelbti ataskaitose bei mokslinėje spaudoje.

1930 m. prof. T. Ivanauskas sprenddamas pagal apskaitas, kurių duomenimis Lietuvoje kiaunių buvo likę tik 916 individai, nurodė jog kiaunės yra ties išnykimo riba (Ivanauskas, 1930). Po Antrojo pasaulio karo įvedus specialius medžioklės leidimus – licencijas, kiaunių populiacija ėmė didėti (Maldžiūnaitė, 1963).

Kiaunių, kaip ir bet kurių kitų medžiojamųjų gyvūnų gausą iš dalies atspindi sumedžiojimo duomenys. Sumedžiojimo duomenys atspindi bendrąsias gausos tendencijas ir neretai naudojami kaip orientyriaus vertinant medžiojamųjų gyvūnų populiacijos būklę.

Aplinkos ministerijos duomenys, vedami pagal sumedžiojimo kiekius iki medžioklės sezono pabaigos (t.y. balandžio 1d.) skelbia, kad Lietuvoje kiaunių sumedžiojimo duomenys yra kaupiami nuo 1965 metų. 2004–2010 metais kiaunių sumedžiota palyginti nemažai, daugiausia 2012–2013 metų medžioklės sezono metu. Deja, šiose ataskaitose, iki 2015 metų miškinės ir akmeninės kiaunės sumedžiojimo duomenys buvo sumuojami bendrai, taigi duomenų apie atskirų kiaunių rūšių sumedžiojimą iki minėto laikotarpio nėra.

Analizuojant Aplinkos ministerijos skelbtus duomenis, kiaunių apskaitos Lietuvoje pradėtos vykdyti nuo 1934 metais ir tęsėsi iki 1997 metų (1 pav.).

1 pav. Kiaunių gausa Lietuvoje 1934–1997 metais
Fig 1. Abundance of martens in Lithuania 1934–1997

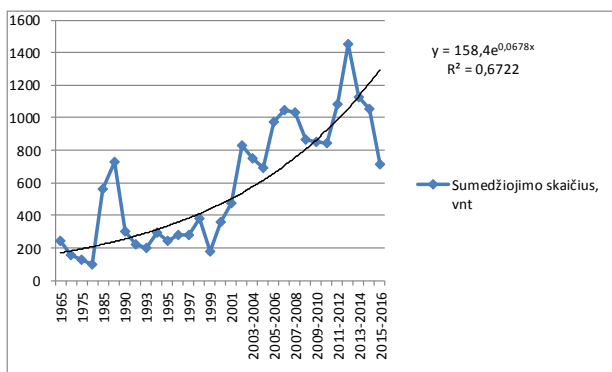
Apskaitų duomenimis, 1934–1939 metais, t.y. dar prieš Antrąjį pasaulinį karą, Lietuvoje gyveno tik apie tūkstantį kiaunių. Tų laikų sumedžiojimo duomenų nėra. Įdomu tai, kad egzistuoja ir karo metu datuotos apskaitos duomenys, kurie skelbia, kad karo ir pirmieji pokario metai bei juos lydintys kataklizmai kiaunių gausai Lietuvoje įtakos neturėjo. 1950 m. kiaunių gausa perkopė 1000 individų, ir nuo minėtų metų egzistuoja reguliarūs, 5 metų intervalais, šių žvėrelių apskaitos duomenys.

Maldžiūnaitė, tyrinėjusi kiaunių populiacijos būklę, 1963 m. rašė, kad po Antrojo pasaulio karo įvedus specialius leidimus – licencijas, kiaunių populiacija ėmė didėti. Prūsaitė (1988) pažymi, kad pokario metais pagal licencijas kasmet buvo sumedžiojama nuo 90 iki 300 kiaunių.

Pagal šias apskaitas per 10 metų kiaunių gausa Lietuvoje padidėjo 5 kartus ir pasiekė 5300 individų, o 1965 metais randami ir pirmieji sumedžiojimo duomenys – sumedžiojimas siekė 3,5 % skelbtos kiaunių gausos. Skelbti tolimesnių metų kiaunių gausos ir sumedžiojimo duomenys didelių abejonių nekelia, nes skelbiama kiaunių gausa iki 1980 m. vis didėjo, o sumedžiojimas buvo ypač mažas, nesiekė net 1,7 % pagal skelbiamą gausą.

Didžiausias kiaunių sumedžiojimas vykdytų apskaitų metu užfiksuotas 1988 metais, kuomet skelbta, jog sumedžiota 12,5 % kiaunių nuo skelbto gausos skaičiaus. Kiaunių apskaitos duomenys nutrūko 1997 m. fiksuojant, kad Lietuvoje šių žvėrelių priskaičiuota daugiau kaip 11 tūkst. (1 pav.)

Oficialūs Aplinkos ministerijos dokumentuose kiaunių sumedžiojimo duomenys rodo, kad nuo 1965 m. iki 2000 m. (su ekstremumu 1988 m. – 700 kiaunių) Lietuvoje vidutiniškai buvo sumedžiojama apie 300 kiaunių individų (2 pav.).

2 pav. Kiaunių sumedžiojimas Lietuvoje 1965–2016 metais
Fig 2. Game bag of martens in Lithuania 1965-2016

Naujausi duomenys rodo taip pat, kad kiaunės Lietuvoje medžiojamos gana aktyviai.

Pastarąjį dešimtmetį, t.y. nuo 2005 metų, Lietuvoje šių žvėrelių sumedžiojimas smarkiai padidėjo ir kasmet iki 2015 metų vidutiniškai buvo sumedžiojama šiek tiek daugiau nei 1000 individų. Svarbu tai, kad nuo 2014–2015 m. medžioklės sezono vėl turime duomenis apie skirtingų rūšių kiaunių sumedžiojimą. Pagal oficialius Aplinkos ministerijos duomenis medžioklės sezono metu buvo sumedžiotos 867 miškinės ir 185 akmeninės kiaunės.

Per visą, 50 metų siekiantį sumedžiojimo duomenų kaupimo laiką daugiausiai kiaunių buvo sumedžiota 2012–2013 medžioklės sezonu – 1455.

Tačiau praėjusio 2015-2016 metų medžioklės sezono metu kiaunių sumedžiota apie 30 proc. mažiau, nei viso dešimtmečio vidurkis. Taigi, galima daryti prielaidą, jog tai yra intensyvaus medžiojimo rezultatas, o kiaunių populiacija galimai yra sumažėjusi. Tas pačias tendencijas rodo ir ASU mokslo ir mokymo medžioklės plotų ataskaitų duomenys, kuriose nurodoma, jog paskutinių trijų

medžioklės sezonų metu keturiuose skirtingose Lietuvos gamtiniuose rajonuose viso buvo sumedžiotos tik 3 miškinės kiaunės.

Kaip ir buvo minėta ankščiau šiame straipsnyje, esant skirtingoms mokslininkų nuomonėms apie sąlygas populiacijos gyvybingumui, spręsti apie populiacijos gausą vien tik iš sumedžiotų individų ne visada korektiška. Svarbūs veiksniai yra sumedžiotų žvėrių amžius ir lyčių santykis, kurie yra labai reikšmingi populiacijos atsinaujinimui ir stabilumui. Tyrimai rodo, kad, miškinės kiaunės patelių sumedžiojama daugiau nei patinų. Be to, pirmamečių patelių sumedžiojama daugiau nei vyresnių, kadangi jos yra nepatyrusios ir toliau nuklysta nuo savo buveinių ieškodamos maisto (Stankevičiūtė ir kt., 2013, 2014).

Kitas svarbus aspektas yra tai, kad daugelį metų nebuvo duomenų apie kiaunių sumedžiojimą pagal atskiras jų rūšis, tačiau įvertinant tai, kad pagrindiniai sumedžiojimo duomenys gaunami iš medžiotojų, kurie medžioja medžioklės ploto vienetuose, galima daryti išvadą, kad per visą duomenų kaupimo laikotarpį didesnioji sumedžiotų individų dalis buvo miškinės kiaunės. Tą įrodo ir pirmieji oficialūs kiaunių sumedžiojimo duomenys pagal atskiras jų rūšis, kai 2014–2015 m. miškinė kiaunių buvo sumedžiota 80 proc., t.y. 4 kartus daugiau nei akmeninių.

Kadangi akmeninės kiaunės gyvena daugiau urbanizuotose, ne medžioklei skirtuose teritorijose, jų sumedžiojama žymiai mažiau. Įvertinus tai, kad akmeninių kiaunių mitybos racionas teoriškai galėtų skirtis nuo miškinės kiaunės, dėl ko jų svarba miško augalų biologinei įvairovei yra mažesnė, todėl miškinė kiaunių sumedžiojimas galėtų būti labiau tausojantis nei akmeninių.

Išvados

Išnagrinėti pastarųjų penkiasdešimties metų kiaunių populiacijos tyrimo duomenys Lietuvoje leidžia manyti, kad jos būklė yra stabili.

Išnagrinėti kiaunių biologiniai ypatumai, sumedžiojimo ir apskaitų duomenys rodo, kad miškinė kiaunių medžioklė, laikantis esamų taisyklių, galėtų būti labiau tausojanti nei akmeninių bei tęsiami tyrimai stebint jų populiacijos būklę.

Literatūra

1. ABRAMOV A. V., KRUSKOP, S. V., LISSOVSKY, A. A. 2006. Distribution of the stone marten *Martes foina* (Carnivora, Mustelidae) in the European part of Russia. *Russian Journal of Theriology*. Vol. 5(1). Pp. 37-41.
2. ČEBERKAITĖ A. Trakų rajono plėšriųjų žinduolių įvairovė ir paplitimas. Vilniaus pedagoginis universitetas. Magistro darbas. 2004. P. 46.
3. GUDAVIČIUS, E. Kiaunininkas. Visuotinė lietuvių enciklopedija, T. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2006. 15 psl.
4. FORDER V. Mating behaviour in captive pine martens *Martes martes*. *Wild wood*. 2006.
5. HERR, J., SCHLEY L., Timothy, J. R. Stone martens (*Martes foina*) and cars: investigation of a common human-wildlife conflict. [interaktyvus] Prieiga per internetą: <http://www.springerlink.com/content/q6067624317j3005/>

6. IVANAUSKAS T. Mūsų plėšrieji žvėrys ir žvėreliai. Kiaunės. – „Mūsų rytojus“. 1930. Sausio 10. Nr. 4.
7. MALDŽIŪNAITĖ S. 1963. Lietuvos TSR kiauiniai plėšrūnai, jų biologija, gausumas ir ūkinė reikšmė. Kandidatinė disertacija. Vilnius. Mašinosraštis.
8. MEDŽIOKLĖS LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOJE TAISYKLĖS (https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.308F43BA7D00)
9. PAKUSAS V. Valstybinio Kamšos botaninio – zoologinio draustinio medžiojamoji ir reta fauna: Miškininkystės specialybės specialiosios miškininkystės specializacijos magistro darbas / LŽŪU. – K., 2009.- P. 33.
10. PRŪSAITĖ J., MAŽEIKYTĖ R., PAUŽA.D. Lietuvos fauna. Vilnius. Mokslas. 1988. P. 186-192.
11. SCHAUMANN F., HEINKEN T. Endozoochorous seed dispersal by martens (*Martes foina*, *M. martes*) in two woodland habitats. Flora-Morphology, Distribution, Functional Ecology of Plants. 2002. Volume 197, Number 5, September. P. 370-378.
12. STANKEVIČIŪTĖ, J., PĖTELIS, K., ŠIDLAUSKAS, G., BERZINA, Z., LAURINAVIČIUS, E. Sexual Dimorphism in the Body and Skull of the Pine marten (*M. martes*) and Stone marten (*M. foina*) from Lithuania // Rural development 2013 : the sixth international scientific conference, 28-29 November, 2013, Akademija : proceedings. Akademija: Aleksandras Stulginskis University. ISSN 1822-3230. Vol. 6, b. 3 (2013), p. 446-451. [Conference Proceedings Citation Index; Academic Search Complete].
13. STANKEVIČIŪTĖ, J., PĖTELIS, K., BRAZAITIS, G., ŠIDLAUSKAS, G., NARAUSKAITĖ, G. The age structure of the martens (*Martes L.*) Population in the in lithuanian mixed-deciduous forest // agrosym 2014 : fifth international scientific agriculture symposium, Jahorina, October 23-26, 2014 : book of abstracts. East Sarajevo, 2014, ISBN 9789995575182. P. 303.
14. VERBYLA V., BRUKAS A., KAIRIŪKŠTIS L. Lietuvos miškų metraštis XXa. Vilnius. ISBN 9955-03-207-3. 2003. P. 412.
15. VINCEVIČIUS, P. Kiaunių medžioklė su laikomis. Medžiotojas ir medžioklės. ISSN 1648-049X. 2016. Nr. 5-6(183-184). P.6-7.
16. Žvėrių ir paukščių, sumedžiotų medžioklės sezonais apskaita (interaktyvus, prieiga per internetą www.am.lt).

Jolanta Stankevičiūtė

The abundance of martens (*Martes L.*) population and their reason in Lithuania

Summary

Martens are useful in forestry and should be seen as particularly important in the Eastern and Central European forest ecosystems, as they carry and distribute wood and other plant seeds, thus accelerating spontaneous forest regeneration and increasing biodiversity. In addition, since long known that martens decimated a large part of the forest pest murine rodents. It should be noted that both types of martens breeding is not intense. Their reproduction is quite slow and they give birth only 2-3 times throughout life, but the latest data show that these animals are hunted in Lithuania pretty actively. Official Ministry of Environment marten hunting data shows that since 1965 by 2000 in Lithuania has hunted an average of about 300 martens individuals. Over the past decade, e.g. since 2005, these hunts entrapment in Lithuania increased by more than 3 times and every year until 2015, hunted an average of slightly more than 1,000 individuals. Throughout the 50 years of data storage reaching hunting time most martens were hunted 2012-2013 hunting season – 1455. The first official 2014-2015 marten hunting data according to their individual species showed that pine marten hunted 4 times more than stone marten. Considering the fact that the stone marten live closer to urban areas and their food ration could theoretically vary from pine marten, due to the importance of forest plant biodiversity is reduced. To analyze the biological characteristics of martens, hunting and accounting data shows that the pine marten hunting in accordance with the existing rules could be more sparing and continued studies to monitor both types of marten population in the state.

Pine marten (Martes martes), stone marten (Martes foina), abundance, forest regeneration, biology diversity, hunting

Gauta 2017 m. kovo mėn., atiduota spaudai 2017 m. balandžio mėn.

Jolanta STANKEVIČIŪTĖ, Lietuvos žemės ūkio universiteto, Miškų ir ekologijos fakulteto, Medžioklėtyros laboratorijos jaunesn. mokslo darbuotoja, biomedicinos mokslų daktarė. Adresas: Studentų g. 9, LT-53361, Akademija, Kauno r.; tel. (8-37) 75 22 76, el. paštas: jolanta.stankeviciute@lzuu.lt.

Jolanta STANKEVICIUTĖ, Lithuanian University of Agriculture, Faculty of Forestry and Ecology, Researcher of Laboratory of Game Research, doctor of Biomedicine. Address: Studentų g. 9, LT-53361, Akademija, Kauno r.; tel. (8-37) 75 22 76, e-mail: jolanta.stankeviciute@lzuu.lt.